

Genderový audit: zakázky

Genderové audity¹ jsou předpokladem pro vznik plánů genderové rovnosti,² které jsou podmínkou účasti v programu [Horizont Evropa](#) od roku 2022. K realizaci úspěšného genderového auditu je na jedné straně třeba genderová expertíza, na straně druhé maximální součinnost spolupracujících osob v organizaci a podpora jejího vedení. Pokud v instituci pracuje osoba, která má prokazatelné znalosti v dané oblasti, může genderový audit realizovat tým složený z interních zaměstnanců/zaměstnankyň instituce a této osoby. Jinak je doporučeno interní tým doplnit o externí expert(k)y, jež realizují dílčí úkoly (např. organizace focus group, realizace dotazníkových šetření, konzultují design auditu atp.). V případě zadání auditu čistě vnějšímu subjektu existuje riziko nepochopení vnitřního fungování instituce a vznik rezistencí vůči celé problematice na straně osob v instituci, které mohou znesnadnit následný proces tvorby a implementace plánu genderové rovnosti. V případě auditu, který je čistě na bedrech interního týmu bez dostatečných znalostí, hrozí, že aktivity nebudou provedeny správně, nepovedou ke kýžené změně a nedostojí požadavkům vytyčeným Evropskou komisí.³ Ve výsledku tak může dojít k plýtvání kapacit a zdrojů. Tato rizika je třeba zvážit a přijmout opatření k jejich minimalizaci. Při realizaci genderového auditu je doporučeno využít Standard genderového auditu (dále jen „Standard“).⁴

V případě, že se instituce rozhodne jít cestou zakázky, bude genderový audit ve většině případů zakázkami malého rozsahu, a proto se při postupu nepoužívá zákon o zadávání veřejných zakázek v celém rozsahu, ale pouze zásady podle [§ 6 zákona č. 134/2016 Sb.](#) mezi které patří:

- transparentnost, přiměřenosti a zásady rovného zacházení,
- dodržování zásad sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací.

Doporučení pro zakázky malého rozsahu (zejména pro rozsah 500 - 2 000 tis.):

1. Používat jiná kritéria než cenu, případně **použít hodnocení kvality** v kombinaci s cenou. Běžně používaný poměr je 40% cena, 60% kvalita. Je možné použít tzv. dvouobálkovou metodu⁵ při které je oddělena kvalitativní složka od kvantitativní. Účastníci zadávacího řízení do jedné obálky dodají vše, co je potřebné pro určení kvality nabídky (např. případová studie – viz níže), do druhé obálky je vložena cena nabídky. Zadavatel tak není ovlivněn cenou. V zadávací dokumentaci musí být jednoznačně specifikováno, společně se systémem hodnocení. Zákon také připouští stanovit pevnou cenu a soutěžit pouze na kvalitu ([§ 116 odst. 4 zákona č. 134/2016 Sb.](#)).

V případě genderových auditů, by mohlo být kritérium kvality navázané na vypracování příkladu (případové studie), ze které zadavatel snadno vyhodnotí:

Případová studie - genderový audit obsahuje mnoho aspektů - popište, jak budete postupovat v případě analýzy diverzity v rámci genderového auditu s přihlédnutím k faktu, že auditovaným subjektem je výzkumná organizace, resp. univerzita/VVI. Audit by měl obsahovat následující⁶:

- přehled relevantních zákonů a legislativy, jež se vztahují k dané oblasti,
- analýzu genderově segregovaných dat o zaměstnancích (a studujících) na instituci,
- analýzu institucionálních politik, organizační struktury a procesů,

¹ Podrobnosti k genderovým auditům v oblasti výzkumu jsou k dispozici např. [zde](#) a [zde](#), obecný standard genderového auditu vypracovaný Úřadem vlády ČR je ke stažení [zde](#).

² Metodika pro vytvoření plánu genderové rovnosti: https://genderaveda.cz/wp-content/uploads/2021/02/NKC_Jak-na-zmenu-A5_2021_FINAL.pdf.

³ Horizon Europe guidance on gender equality plans: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ffcb06c3-200a-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-232129669>.

⁴ Blíže viz http://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Standard-genderoveho-audit_u_V2_brezen-2016.pdf.

⁵ Např. viz https://www.koncepcibim.cz/uploads/ing/files/CAS-P02-V20a-E3-R01_008_Doporu%C4%8Den%C3%AD%20k%20hodnocen%C3%AD%20nab%C3%ADdek%20p%C5%99i%20zad%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD%20ve%C5%99ejn%C3%BDch%20zak%C3%A1zce.pdf

⁶ Viz materiál NKC - gender a věda Sociologického ústavu AVČR: https://genderaveda.cz/wp-content/uploads/2021/01/Genderovy_audit.pdf, popř. doporučení Evropského institutu pro rovnost (EIGE): <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gear/step-step-guide/step-2>.

- personální politiku instituce (nábor, propouštění, kariérní rozvoj, spravedlivé odměňování, sladování),
- identifikaci existujících opatření na podporu genderové rovnosti na instituci,
- analýzu kultury pracovního prostředí (hodnoty, zvyky, normy, komunikace a používaný jazyk, PR materiály, prezentace online).

Při hodnocení bude zadavatel hodnotit kvalitu případové studie s ohledem na pochopení specifik výzkumné organizace (obecně) i konkrétní situace na pracovišti zadavatele (na základě zveřejňovaných informací).

Nově od roku 2021 jsou do zákona zapojeny i **sociální, environmentální** nebo **inovační aspekty**, které by měli být zvažovány povinně vždy (jsou uvedeny v zásadách zadávání veřejných zakázek) a používány tehdy, pokud jsou relevantní.

V případě problematiky rovných příležitostí je jistě relevantní “sociální aspekt”. Může být promítnutý přímo do podmínek účasti (kvalifikace) ve veřejné zakázce nebo do hodnotícího kritéria např. formou podmínky *“dodavatel musel sám v během dvou posledních let projít genderovým auditem a nyní implementuje plán genderové rovnosti”*.⁷

Jedním z kritérií kvality může být například **zkušenost organizace, kvalifikace nebo zkušenost osob**, které se mají přímo podílet na plnění veřejné zakázky. To lze ověřit praxí, referencemi (nespoléhat jen na deklarace, ale ověřovat u předchozích zadavatelů).

Doporučuje se, aby v hodnotící komisi byly vždy i osoby, které mají s danou problematikou zkušenosti.⁸

2. Stanovovat požadavky na dodavatele - **kvalifikační předpoklady**. Těmi by mohly být:

- zkušenost s předchozími audity (reference),
- vlastní implementace GEP u uchazeče (dodavatele),
- kvalifikace řešitelského týmu.

3. Pro zakázky velmi malé hodnoty (podle interních pravidel nebo pravidel poskytovatele financí je často stanovená hodnota do 300 - 500 tis. Kč) **vybírat dodavatele úplně mimo režim veřejných zakázek pouze oslovením konkrétních dodavatelů** k předložení nabídky. Z takto obdržených nabídek srovnávat jak cenu, tak obsah nabídky. Zakázku stanovit velmi rámcově (např. s [odkazem na Standard](#)). Tímto způsobem zadavatel postupuje “přiměřeně” vůči ceně zakázky, kdy by stanovení přesné zadávací dokumentace bylo nepřiměřeně náročné a zároveň získá nabídky, které je schopen posoudit z hlediska kvality i ceny.

4. **Komunikace mezi zadavateli a sdílení zkušeností.**

Vzhledem k povaze genderových auditů i dalších činností spojených s implementací plánu genderové rovnosti a společnému cíli - “vyrovnání podmínek pracovníků a pracovníc ve VaV”, je důležitá komunikace mezi jednotlivými zadavateli (VO, VVŠ, ústavy AV ČR) a sdílení jejich zkušeností jak s vyhlášováním zakázek, hodnocením, tak s dodavateli auditů.

Pokud se v praxi ukáže, že nějaké pracoviště, které samo prošlo auditem, má kvalifikovaný tým pracovníků na tuto problematiku, může pak dojít k internímu zadání auditu, kdy jedno z pracovišť bude dodavatelem auditu pro další pracoviště (např. jeden ústav AV ČR vůči jiným, nebo jedna z fakult univerzity vůči ostatním). Zde je však důležité, aby auditní tým mimo odborné kvalifikace splňoval ještě další kritéria jako je objektivita či zkušenost. Zadavatel by si taktéž měl být vědom, že tým bude pracovat s citlivými údaji (např. platové ohodnocení). V těchto případech se nemusí vůbec jednat o

⁷ Aktuálně takové kritérium v ČR mnoho institucí nesplňuje. Taková podmínka by mohla vyřadit expert(k)y z neziskového a soukromého sektoru, jež mají zkušenosti s genderovým auditem. Plány genderové rovnosti nejsou mimo výzkumný sektor běžné.

⁸ Může se jednat např. o expert(k)y z NKC - gender a věda Sociologického ústavu AVČR (<https://genderaveda.cz/>), osoby z jiných výzkumných institucí, které auditem prošly/mají vlastní plán genderové rovnosti, atp. Eventuálně také člen(k)y Genderové expertní komory (<https://gekcr.cz/>), některé z členských organizací České ženské lobby (<https://czlobby.cz/en>), zejm. např. Gender Studies, o.p.s. (<https://genderstudies.cz>).

veřejnou zakázku ve smyslu zákona o zadávání veřejných zakázek, protože se použije [§ 11-12 zákona č. 134/2016 Sb. - vertikální/horizontální spolupráce](#). V těchto případech se pak nejedná o veřejnou zakázku a smlouvu lze uzavřít bez omezení⁹.

V současnosti je možné sdílet zkušenosti prostřednictvím [Komunity pro změnu](#).

Kontakt pro konzultace

TA ČR - Kateřina Kusáková, kusakova@tacr.cz

Luděk Knorr, ludek.knorr@ktf.cuni.cz

NKC - gender a věda - Hana Tenglerová, hana.tenglerova@soc.cas.cz

---

⁹ Pokud toto omezení nestanoví ve svých podmínkách poskytovatel financování.